

Fragmenty jazykového obrazu Ruska na Slovensku

(Jozef Sipko: Фрагменты языковой картины России в Словакии. Saarbrücken: Lambert Academic Publishing 2014. 244 s.)

Nikoleta Mertová

Inštitút rusistiky, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove
nikoleta.mertova@unipo.sk

Do rúk sa nám dostáva najnovšia knižná publikácia *Фрагменты языковой картины России в Словакии* (2014) významného slovenského rusistu, pôsobiaceho na Inštitúte rusistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, Jozefa Sipka. Už v úvode poskytuje komplexný pohľad na problematiku, v súčasnosti takú aktuálnu a rozhodne dôležitú, akou je profilácia etnokultúrnych stôp kultúry a jazyka jedného národa v jazyku, kultúre a kognitívnom priestore druhého národa. Iste, z pozície nositeľa slovenského jazyka, významného lingvistu, kulturologa a historika v rámci ruského jazyka autor nemôže, ako inak, než hlboko a hlbinne, precízne a s orientáciou na axiologickú rovinu komparovaných kultúr analyzovať tie jazykové a kultúrne fakty, ktoré sa javia síce ako fragmenty, ale ich syntetickým nazeraním prinášajú čitateľovi generalizujúci moment chápania istých kontextov ruského a slovenského spoločenského diskurzu.

Autorova snaha detailne postihnúť ideu a odkryť tendencie súčasného smerovania spoločnosti vychádza z triezveho pohľadu na sféru politickej lingvistiky a masmédií, kde vidí ako profilujúcu *negativizáciu* dnešného sveta. Diapazón predmetu skúmania autora je široký, tematický a odhaľujúci aj skryté, často pod povrchom aktuálnych konotátov, významy fragmentov historickej skúsenosti a konceptualizovaných reálií v jazyku a kultúre ruského a slovenského národa. Platforma, z ktorej vychádza a ktorú autor kriticky podrobuje lingvokulturologickej a konceptuálnej analýze, sú predovšetkým periodiká a jazyk slovenských médií v postsovietskom priestore z historického a antropocentrického uhla pohľadu.

Publikácia je štruktúrovaná tematicky a chronologicky s ohľadom na historicky významné piliere do kapitol, ktoré nás postupne dostávajú do problematiky chápania a interpretácie významných politických medzníkov v podobe politických subjektov, ich aktivít a udalostí, reforiem politického zriadenia a spoločenského diskurzu, ktoré sú vždy poznamenané značne búrlivým priebehom a jeho zrkadlením v spoločenskej realite.

Autor tak skladá z fragmentov jazykového obrazu ucelenú predstavu o svete, o ruskom svete, ktorý tak explicitne dokázal preniknúť a zakotviť vo významoch, ktoré aktívne fungujú v slovenskom jazyku. Výnimkou nie je ani postihnutie takých komplexných javov v súčasnom a minulom politickom diskurze, akými sú, napríklad, jazykový extrémizmus či verbálna agresia, desémantizácia a resémantizácia pôvodných jazykových jednotiek.

V práci nachádzame široko predstavenú konceptuálnu analýzu jazykovej epochy a precíznu analýzu aktualém nosných a aktívne fungujúcich ruských *politických konceptov, jazykových kódov a ideológem* a s nimi spätých asociácií tak v ruskom, ako aj slovenskom jazyku (*geroj, Ruská Duma ešte nedumala, boľševizácia, perestrojka – katastrojka, rusifikácia ekonomiky, pásmo bez gaza, (plynová kríza) atď.*), *precedentných mien* (*Lenin – večne živý, Stalin, Molotovove koktaily, Mičurin, Chruščovova topánka, Gagarin a jeho legendarizácia, Brežnev, Gorbačov a Západ, Putin, Medvedev (novým Putinom sa v Rusku stane Medvedev), druhý Chodorkovskij atď.*), *kultúrnych konceptov* (*Dedo Mráz a (mega)jolka; báťuška a cár atď.*), *etnokultúrnych rusizmov* či *celých precedentných textov*. Súbežne s východiskami prezentovaného dlhodobého výskumu autor ustáľuje status termínu

jazykový obraz sveta a akademickou obcou prijatú a definovanú klasifikáciu *lingvokulturologických* fenoménov.

Predkladané dielo predstavuje významný posun v mapovaní slovenského a ruského politického diskurzu prostredníctvom lingvokulturologickej analýzy jazykových jednotiek (vo forme konceptov, lingvokulturém, politických reálií atď.) v rámci tej platformy, ktorú poskytuje individuálna a aj korporatívna tvorba v masmediálnom priestore.

Monografia Jozefa Šípka disponuje významným odborným potenciálom, ktorý výrazne profiluje a dopĺňa výskum v rámci slovenskej rusistiky a je nepochybne jednou z tých publikácií, ktoré zaujmú nielen odbornú, ale aj laickú verejnosť.